

Tri ogrske narodne.

Dr. Maks Robič.

1. Pujsek in volkovi.

Nekoč je živel pujsek, ki je imel hišico sredi pragozda. Ko si je nekega dne v tej hišici kuharil, je prišel velik siv volk in rekel pri vratih:

— Pusti me noter, moj ljubi pujsek, tu zunaj je taka zima, zebe me!

— Ne pustim te ne, ker bi me pojedel!

— Potem pa pusti vsaj eno mojo zadnjo nogo noter!

Pujsek je pustil noter eno njegovo zadnjo nogo, na skrivaj pa je pristavil k ognju velik lonec vode.

Kmalu se je volk zopet oglasil:

— Ali ljubi mali pujsek, pusti noter tudi mojo drugo zadnjo nogo!

Pujsek je pustil noter tudi to, toda volk še vedno ni bil zadovoljen, temveč kmalu se je zopet oglasil:

— Ljubi mali pujsek, pusti mi noter še obe prednji nogi!

Pujsek mu je pustil noter tudi obe prednji nogi, toda volku niti to ni bilo dovolj, zato je rekel:

— Sladki, ljubi mali pujsek, pusti me že vsega noter, boš videl, da se te niti s prstom ne dotaknem.

Nato je pujsek urno položil k odprtini vrečo, da bi volk, idoč navzad, šel naravnost v njo. Tako ga je pustil noter. Volk je šel res v vrečo, pujsek pa jo je, ne bodi len, hitro zavezal, vzal z ognja veliki lonec krova in z njim poparil volka, nato pa v hipu splezal na visoko drevo. Volk je nekaj časa tulil, ker mu je krop tako snel dlako, da ni ostalo na njem niti lasu, potem pa se je tako dolgo metal sem ter tja, dokler končno ni vreče razvozljal. Izlezel je iz nje in bežal po pomoč. Kmalu je prišel nazaj z devetimi drugimi volkovi in začeli so iskati pujska. Iskali so ga tako dolgo, dokler ga eden izmed njih ni ugledal vrh drevesa; stopili so pod drevo in se začeli posvetovati, kaj naj storijo, da ujamejo pujska, kajti na drevo splezati ni znal nobeden. Končno so se odločili, da stopijo drug drugemu na hrbet in tako ga bo potem vrhnji dosegel. In res so začeli plezati drug drugemu na hrbet; goli je ostal najbolj spodnji, ker se je bal iti više, in tako so torej bili vsi ostali na njegovem hrbtu.

Že so bili tako visoko, da je manjkal le še eden in bi dosegli pujska, in še ta je začel plezati navzgor; tedaj pa je pujsek nenadoma zakričal: »Krop na golega!« Goli se je prestrašil in skočil izpod ostalih. Vsi volkovi so popadali na tla, eden si je zlomil nogo, drugi vrat, goli pa je bežal, da ga ni bilo videti nikoli več.

Pujsek je splezal lepo z drevesa in odšel domov, volkovi pa si niso več upali niti v bližino njegove hiše.

2. Botond.

Po velikem porazu, ki je zadel Ogre pri mestu Augsburgu ob Lehu, jih je minila volja, da bi še nadalje pustolovili po Nemčiji. Rajši so se obrnili proti jugu, proti bogati grški državi. Tako so vpadli v Bolgarijo, zavzeli Drinopolje in ker jih ni nihče zadržal na njihovem zmagovitem pohodu, so kmalu obkolili grško glavno mesto Carigrad. Med tem, ko so pripravljali napad, so se v mesto zaprti Grki posvetovali, kako bi se iznebili neljubih gostov.

V vojski grškega cesarja je bil mogočen velikan, kateremu v roko v borbi nihče ni bil kos. Tega Grka-velikana so poslali k Ogrom s pozivom, naj se bojujeta z njim dva Ogra in če obeh ne premaga, bo grški cesar do svoje smrti plačeval Ogrom davek.

Te ošabne besede so Ogru silno spekle in kmalu je stopil iz njihovih vrst čokat, zastaven junak, ki je domišljavemu velikanu tako odgovoril: »Jaz sem Botond, pravi Oger, najmanjši med nami; toda kljub temu vzemi s seboj še dva Grka, da bo eden ujel tvojo uhajajočo dušo, drugi pa pokopal tvoje telo, kajti

za gotovo bo moral grški cesar mojemu narodu plačevati davek.« Ker pa je velikan z zasmehom odgovoril na njegove besede, je Apor, ogrski vojskovodja, zaukazal Botondu, naj pokaže svojo moč na mestnih vratih. Botond je pograbil svojo bojno sekiro in z enim samim udarcem napravil v mogočna vrata iz bakra takšno odprtino, da je lahko hodil petleten otrok skoz njo ven in noter. Grki potem niso vrat popravili, ampak so odprtino na njih še dolgo kazali kot čudo.

Medtem pa so pripravili bojišče in vsi so prišli gledat borbo, Ogru so bili na konjih, Grki pa na mestnem obzidju. Botond je nastopil sam in brez orožja. Ko je grški velikan to videl, je prezirljivo vzkliknil: »Zakaj ta mali Oger ni poklical nikogar na pomoč?« Botond pa ni tratil besed, temveč je planil na nasprotnika in ga po kratki borbi s tako silo vrgel na tla, da je pri priči izdihnil. Ko so to videli grški cesar, cesarica in dvorjani, so se osramočeni obrnili in odšli v mesto. Po zmagi so poslali Ogru k cesarju poslanca zaradi davka, toda cesar je smatral vso stvar za šalo in ni hotel niti slišati o tem, da bi držal obljubo in plačeval davek. Tedaj so se Ogru odpravili; Carigradu

sicer niso storili nič žalega, pač pa so opustošili vso Grško in Bolgarsko. Nabrali so si silno mnogo zakladov: zlata, draguljev in biserov ter so se veselo vrnili domov z neštetimi ujetniki in uplenjeno živino.

3. Samo enkrat je bil v Budi pasji sejem.

Nekoč, ko je vladal kralj Matjaž, se je dogodilo, da so planile turške tolpe na ovce nekega bogatina, ki so se pasle na livadi, in jih vse odgnale. Komaj je rešil pastir sebe in svojih šest ovčarskih psov. Toda gospodarju to ni bila nobena tolažba, da se je pastir rešil; če so njemu vzeli ovce, pa je on zato odvezel ovčarju njegovo hišico, temu torej ni ostalo nič drugega kakor njegovih šest psov.

Kaj naj sedaj stori ubogi mož? Sklenil je, da odvede svoje pse v Budo in jih tam proda kralju; nihče ne bo bolje čuval kraljeve hiše od njih; sam pa bo šel k vojakom. S to namero se je odpravil proti Budi in se nastanil z vsemi svojimi psi pri vratih kraljevega dvora; ti so tam lepo poležavali in prijazno mahljali z repom.

Kralj je opazil vrlega moža z njegovimi šestimi belimi ovčarskimi psi in poslal svoje plemenitaše, da ga vprašajo, kaj namerava. Mož jim je verno povedal, da so ga Turki oropali njegovih ovac, njegov gospodar pa mu je zato odvezel njegovo hišo, da je torej privedel svoje pse v Budo naprodaj, ker je mislil, da se da tukaj vse prodati, sam pa da bo postal vojak in vzel Turkom svoje ovce nazaj.

Kralju je ugajala moževa vernost, zato je takoj naročil svojim velikašem, naj gredo tja in pokupijo pse za dober denar. Ubogi mož se je kar čudil, ko so ga obkolili toliki sijajni in mogočni gospodje in začeli drug drugemu tako gnati ceno psov, da se je končno dvignila za vsakega psa nad sto zlatnikov. Mož se je lepo zahvalil za pomoč in se vrnil v svojo vas, si kupil hišo in čredo ter ni mogel dovolj preshvaliti dobrih gospodov iz Bude, ki so mu tako drago plačali pse.

Večina ljudi je izprevidela, da se je imel ovčar zahvaliti za svoj denar kraljevi velikodušnosti, bogatin pa ni bil tako umen. Ko mu je prišla na uho sreča njegovega nekdanjega ovčarja, ki je napravil s svojimi ovčarskimi psi tako dober kup, se je odpravil tudi on, prodal vso svojo živino, nakupil mesto nje pse in jih gnal v Budo.

Kjerkoli je šel na svoji poti skozi kako vas, povsod so ljudje začudeno obstali, otroci so ga obmetavali z grudami in vsi so se smejali, češ, kaj neki hoče s toliko množico psov. On pa si je že v naprej predstavljal, koliko bo za to dobil; prvi trgovec s psi bo na svetu.

Ko pa je dospel do Bude in hotel iti skozi vrata, pridejo konjači in ga vprašajo, čemu žene toliko psov. On jim je rekel, naj ga le pustijo skozi vrata, tam notri jih bodo že pokupili. Ti pa so ga pognali odondod. »Samo enkrat je bil v Budi pasji sejem«, so mu odvrnili in razgnali lajajočo čredo.

Vrnil se je torej v svojo vas in sedaj je on stopil kot hlapec v službo pri svojem bivšem ovčarju.